

ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ВНЗ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті відображено співвідношення виховання і самовиховання в сучасній гуманістичній педагогіці; проаналізовано труднощі, які гальмують процес самовиховання у вищому навчальному закладі, висвітлено психологічну неготовність викладачів до організації самовиховання студентів, окреслено шляхи вирішення проблеми.

Ключові слова: виховання, самовиховання, самоосвіта, саморозвиток особистості, організація самовиховання студентів, психологічна підготовка викладачів.

Постановка проблеми. В Україні створено передумови для оновлення змісту і технологій виховання, сприяння становленню особистості та розвитку її творчої активності. На вирішення цих завдань спрямовані Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті (2001), Закон України «Про вищу освіту» (2002), Концепція національного виховання (1996), Концепція громадянського виховання особистості (2000), Національна програма виховання дітей та молоді в Україні (2004) та ін. Але, як свідчить практика, соціально-психологічний фон виховання молоді залишається недостатньо сприятливим. Насамперед, потребує психологічної корекції процес самовиховання особистості, готовності викладача до такої роботи. Прискорення трансформації суспільства, зміни в поглядах на життєві ідеали призводять до виникнення в дітей і молоді відчуття нестабільності, невизначеності життєвих перспектив. Тому надзвичайно актуальною є необхідність створення психологічної моделі виховання й самовиховання молоді, яка б давала їй змогу самостійно формувати систему цінностей, моральні і фізичні якості, адекватні сучасним умовам життя, і на цій основі оптимально вирішувати питання власної життєтворчості. Одним із важливих шляхів вирішення названої проблеми є активізація самовиховання молоді, тієї соціальної категорії та вікової групи, у якої внаслідок її психологічних та соціальних особливостей найбільш активно виявляється потреба у самоствердженні, самореалізації, але яка не завжди цілеспрямовано здійснює ці процеси.

Стан дослідження. Психолого-педагогічна наука накопичила значний досвід у вивченні теорії та практики самовиховання особисто-

сті. Сутність, особливості, основні напрями і методи самовиховання розкрито у працях О. І. Донцова, С. Г. Карпенчук, О. І. Кочетова, Л. Н. Куликової, П. Н. Осипова, Л. І. Рувинського та ін. Методичні аспекти організації самовиховання молоді стали предметом аналізу В. Б. Бондаревського, М. Ю. Красовицького, В. М. Оржеховської, Г. К. Селевка, В. О. Сухомлинського, І. Томана, О. Л. Главацької та ін.

У дослідженнях психологів проблема самовиховання посідає важливе місце. Великий внесок у розробку теоретичних засад самовиховання зробили Б. Ананьєв, Л. Виготський, О. Леонтєв, С. Рубінштейн. Вони вважали, що самовиховання виникає внаслідок активної взаємодії людини з навколишнім середовищем, формуючи новий етап у розвитку особистості. У психологічних дослідженнях наголошується на нерозривному зв'язку самовиховання з такими особистісними характеристиками, як діяльність, спілкування, становлення. Дослідники окреслюють різноманітні чинники, які суттєво впливають на процес самовиховання. Так, О. Ковальов наголошує на взаємозв'язку виховання і самовиховання, значущості колективу, сім'ї, соціуму в організації самовиховання. О. Арет розглядає суть і структуру самовиховання, особливої уваги надаючи самопізнанню, самопримусу і саморегулюванню. В. Якобсон досліджує самовиховання почуттів тощо. Проте самовиховання і досі є великим незадіяним потенціалом навчально-виховної роботи. Одна з головних причин такої ситуації, на нашу думку, – *психологічна неготовність педагогів до організації самовиховання молоді, брак психолого-педагогічної культури викладачів, відсутність у них сформованих лідерських якостей та організаторських навичок, їх слабка мотивація до особистісного самовдосконалення*. Це питання нині недостатньо досліджене. Тому проблема психологічної готовності педагогів до організації самовиховання студентської молоді, осмислення психологічних аспектів самовиховання, створення сприятливих для самовиховання умов у навчальному закладі потребує подальшої теоретичної розробки і практичного вирішення.

Мета статті – проаналізувати причини і наслідки психологічної неготовності викладачів до організації самовиховання студентської молоді, окреслити шляхи вирішення цієї проблеми.

Виклад основних положень. Велика увага самовихованню приділяється у дослідженнях зарубіжних психологів і педагогів, зокрема представників персоналістичних теорій розвитку особистості. У прихильників цього напрямку основним фактором розвитку особистості вважається саме активність особистості у формі самоактуалізації, саморозвитку. Такої позиції дотримуються прихильники гуманістичної

психології (А. Комбс, А. Маслоу, К. Роджерс), що сформувалася в середині ХХ століття як реакція проти зовнішнього детермінізму біхевіористів і внутрішнього детермінізму фрейдистів. Так, прихильники гуманістичного напрямку вважають, що розвиток особистості визначається її внутрішнім прагненням до самоактуалізації, тобто реалізації усіх своїх потенційних можливостей. Виховання та інші зовнішні чинники лише не повинні цьому перешкоджати. Особливого значення надається самовихованню, завдяки якому особистість розвиває свої здібності, утверджує власну індивідуальність і неповторність.

Формування особистості передбачає три основні компоненти: 1) вплив соціального середовища; 2) цілеспрямований виховний вплив суспільства на особистість через соціальні інститути; 3) свідомий, цілеспрямований вплив людини самої на себе, тобто самовиховання. Перші два компоненти мають об'єктивний характер, третій – суб'єктивний, оскільки містить процеси, що відбуваються у свідомості людини: осмислення, оцінку, відбір тих позитивних зовнішніх впливів, які є основою її переконань, ідеалів, життєвих цілей, мотивів діяльності, звичок.

Як зазначають автори книги про сучасне українське виховання І. О. Трухін, О. Т. Шпак, поняття «самовиховання» стає все більше актуальним для педагогіки, тому що процес самовиховання стає дедалі перспективнішим механізмом соціалізації сучасної людини з її високим рівнем освіти та поступовим розвитком самосвідомості [4, с. 43].

У сучасній системі освіти здійснюється відхід від авторитарної педагогіки, формується гуманістично орієнтована педагогіка співробітництва, у якій особистість молодшої людини стає активним суб'єктом самоосвіти, самовиховання і саморозвитку.

Самовиховання – найбільш інтенсивний розвиток сил і здібностей особистості, тому його успішний перебіг вимагає від неї відповідного рівня готовності. Така готовність потребує високого рівня самосвідомості, здатності до саморегуляції (волі) і потреби в розвитку. Основи процесу самовиховання мають фізіологічну, соціальну, педагогічну та психологічну складові (див. табл. 1).

Соціальне середовище й виховання детермінують самовиховання і сприяють утворенню необхідних соціально-психологічних передумов для нього. Правильно організоване психологічне середовище самовиховання сприяє тому, що виховання набуває яскраво вираженого особистісно-зорієнтованого характеру. Як зазначає І. Д. Бех, виховний процес, який не забезпечує належних умов для розвитку самовиховання, здебільшого формується на безпосередньому підкоренні, приниженні гідності людини, в кінцевому результаті не сприяє її моральному становленню, а навпаки – зумовлює спалахи агресивності [1, с. 251].

Таблиця 1

Основи процесу самовиховання

<p>Фізіологічна основа – саморегуляція вищої нервової діяльності.</p>	<p>Вища нервова діяльність людини є найдосконалішою з усіх відомих самонастроюваних та саморегульованих систем. Процес вищої нервової діяльності є поєднанням безумовних та умовних рефлексів, які вступають у взаємодію з іншими психофізіологічними процесами. Одним із виявів цієї взаємодії, який здійснюється на порівняно високому рівні розумової діяльності, і є цілеспрямоване самовиховання.</p>
<p>Психологічна основа – збалансування (в інтересах людини та навколишнього середовища) у процесі збудження і гальмування.</p>	<p>Уся психічна діяльність людини є тими чи іншими виявами цих двох провідних процесів – збудження і гальмування. Їх комбінації і взаємодії є основою розвитку психічного типу та зміни станів особи. Зокрема єдність фізичних (матеріальних) і психічних (духовних) факторів викликає у людини потребу в розвитку збуджуючої активності за пасивного темпераменту або, навпаки, – розвитку гальмуючої стриманості за надмірно активного темпераменту. Самовиховання водночас і розвиває позитивні риси характеру, удосконалює процес переробки інформації (сприймання, пам'ять, увагу, відтворення). Отже, з психологічного боку, самовиховання є ефективною системою удосконалення людиною основних психічних процесів, зовнішніх виявів її життєздатності.</p>
<p>Соціальна основа – визначення людиною своєї ролі в контактних колективах та прагнення до її поліпшення.</p>	<p>Взаємодія особи і колективу, організованого чи випадкового в основному залежить від інтелекту, духовного, трудового і в окремих випадках навіть фізичного потенціалу індивіда. Соціальне самовиховання – один із засобів активізації дій людини в суспільстві.</p>
<p>Педагогічна основа – взаємозв'язок між процесом зовнішнього виховання і самовихованням.</p>	<p>Виникнення свідомого прагнення до самовиховання є наслідком попереднього зовнішнього виховання. Адже зовнішнє виховання – це вияв об'єктивного впливу суспільства на індивіда через діяльність вихователів. Проте на перших етапах виховання ці зусилля (педагогів, батьків, громадських організацій, преси) часто стикаються з пасивними формами сприйняття, інколи з протидією особи або з нерозумінням нею вимог і цілей вихователя. У цих випадках виникає невідповідність свідомості та поведінки, яка має безліч конкретних відтінків. Педагогічний аспект в такому разі є результатом і умовою правильно організованого виховання, у якому формуються соціальні та особистісно значущі цілі, стимули, мотиви, якості, створюються сприятливі умови, необхідні для успішної роботи над собою.</p>

Система психолого-педагогічного управління самовихованням охоплює: по-перше, пробудження у студентів інтересу та прагнення до активного самовдосконалення, створення у групі (навчальному закладі у цілому) атмосфери серйозного ставлення до самовиховання, пропаганду літератури з особистісного розвитку, широке роз'яснення на конкретних історичних і живих прикладах ідеї самовиховання та його можливостей; по-друге, оволодіння методами і прийомами самовиховання, визначення його змісту для окремої особистості чи колективу, складання кожним учасником освітнього процесу особистої програми самовиховання, підкріплення зусиль молодих людей, спрямованих на здійснення індивідуальних самозобов'язань; по-третє, мудрого ненав'язливого керівництва самостійним процесом вдосконалення особистості студента.

Отже, самовиховання – це процес формування людиною своєї особистості відповідно до свідомо поставленої мети. На нашу думку, **під самовихованням** розуміють управління суб'єктом власною активністю, спрямованою на зміну своєї особистості відповідно до свідомо поставлених цілей, ідеалів та переконань. Самовиховання передбачає певний рівень розвитку особистості, її самосвідомості, здатності до аналізу під час свідомого зіставлення власних вчинків з учинками інших людей, а також стійкої установки на постійне самовдосконалювання шляхом здійснювання вольових зусиль. Самовиховання здійснюється в режимі самоуправління й саморегуляції, який передбачає формулювання людиною розгорнутої системи цілей та програми дій, здійснювання контролю виконання програми, оцінки одержаних результатів і у разі необхідності їхньої подальшої самокорекції.

В педагогічній психології трактується, що хід самовиховання забезпечується завдяки застосуванню таких психологічних прийомів, як самозобов'язання (добровільне завдання собі усвідомлених цілей і завдань самовдосконалення, рішення сформулювати в себе певні якості); самозвіт (ретроспективний погляд на шлях самовдосконалення, пройдений за певний час); осмислення власної діяльності й поведінки (виявлення причин успіхів і невдач); як самоконтроль (як систематична фіксація свого стану й поведінки з метою передбачення небажаних наслідків). Ефективне забезпечення повного циклу самовиховної діяльності вимагає від особистості розвинутих форм особистісної рефлексії й волі. Водночас прийняття й реалізація вихованцем завдань самовиховання сприяє подальшому розвитку зазначених механізмів його особистості.

Розрізняють три основні групи методів самовиховання: самопізнання, самостимулювання і самовладання, кожна з яких у взаємозв'язку з предметом обговорювання визначає ті сторони психіч-

ної реальності людини, без яких не може повноцінно здійснюватись самозміна особистості як суб'єкта власної життєдіяльності.

– *Методи самопізнання.* Для них характерні такі психічні акти, як самоспостереження, самоаналіз, самопорівнювання й самооцінювання, самосповідь. Корекція руху особистості на цьому шляху здійснюється через механізм самооцінювання як порівнювання наявного результату й прийнятої цілі виховання себе.

– *Методи самостимулювання* виконують функцію творення додаткової мотивації активності особистості з метою оптимізації ініційованих форм самовиховної діяльності. Тут передбачається застосування людиною таких різних за модальністю й рівнями внутрішньої стимуляції психологічних інструментів, як самопідбадьорювання й самозаохочування, самокарання й самообмежування, а також самоствердження особистості.

– *Методи самовладання* як способи свідомого керування власними почуттями, настроями й станами людини, забезпечення здатності упорядковувати їх відповідно до конкретних життєвих ситуацій поділяються на дві великі групи залежно від завдань самовиховання: це методи самостримування й самоактивізації. У випадках самостримування людина намагається гальмувати в собі небажані настрої (вагання, сумніви), емоційні стани (страху, пригнічення, розгубленості), завдяки чому уникає непродуктивних поведінкових актів. Найчастіше самостримування забезпечується такими способами, як самоконтроль, самонаказ, самонавіювання, самозмушування.

Важливо зазначити, що виникнення в особистості потреби в самовихованні є свідченням результативності виховних педагогічних впливів сім'ї, школи, вишу й інших суспільних інституцій. Практика засвідчує, що управління процесом самовиховання особистості вимагає ретельної підготовки педагога в галузі загальної та педагогічної психології, глибокі знання теорії і методики виховання, специфіки процесу самовиховання, його психологічних аспектів. Головним шляхом підготовки викладача до керівництва самовихованням студентів є опрацювання психолого-педагогічної літератури, його власна самоосвіта і саморозвиток, постійне підвищення кваліфікації.

Впродовж 2011–2012 рр. проводилося анкетування викладачів, психологів із метою з'ясування стану самовиховання у закладах освіти. Було опитано 100 осіб. Відповіді на запитання анкети показали недостатню компетентність у проблемі більшості опитаних. Правильно дали визначення самовиховання, сформулювали його мету і завдання, а також вказали методи та психологічні прийоми самовиховання приблизно 25% опитаних.

Мету самовиховання педагога визначають по-різному: «прагнення досягти ідеалу», «творчий розвиток особистості», «зрозуміти себе, краще вивчити свої позитивні і негативні якості», «удосконалювати свою особистість», «вміти працювати над собою». Методи, форми і прийоми самовиховання частково названо правильно (самооцінка, самоаналіз, самоспостереження, самопізнання, самоконтроль, самодисципліна, дотримання правил поведінки, ведення щоденників самоаналізу, обдумування вчинків, самоосвіта, читання, опрацювання літератури, перегляд і осмислення відеоматеріалів, засобів Інтернету, дні самовиховання, аналіз чужих думок та чужого досвіду та ін.), але значна частина педагогів називає методи, які за певних обставин можуть мати самовиховний ефект, проте все ж не є у буквальному розумінні методами самовиховання (лекції, семінари, виховні заходи, бесіди, круглі столи, диспути, розповіді, індивідуальні бесіди, ігри, конкурси, бали, шкільні і позашкільні свята, дні відкритих дверей, творчі заходи, колективні форми роботи, зустрічі з цікавими людьми, колективний перегляд та обговорення цікавих фільмів, творчі роздуми, «відкриті трибуни», анкетування, інтерв'ю тощо).

На запитання *«Які виховні бесіди на теми самовиховання проводите?»* педагоги дали дуже цікаві і різноманітні відповіді. Названі ними бесіди можна приблизно поділити на декілька тематичних груп: **«Самопізнання і саморозвиток»** («Самокритичність: добре чи погано?», «Пізнаючи себе – пізнаєш світ», «Я і мій розпорядок дня», «Що ти знаєш про себе»); **«Сенс життя і призначення людини»** («Для чого живе людина?», «Хто ми є?», «Найцінніше в моєму житті», «Бути на землі Людиною»); **«Самоідентифікація як людини і громадянина»** («Я – українець, і цим горджуся», «Ти знаєш, що ти – людина», «Моя унікальність», «Я – особистість», «Ким бути, яким бути», «Знайди своє Я», «Мої здібності», «Я і світ навколо мене», «Я – особистість», «Повір у себе», «Знайди себе», «Я не самотній у цьому світі», «На кого ти хочеш бути схожим», «Розкажи мені про себе», «Що таке особистість»); **«Самореалізація в соціумі»** («Ти і твій друг», «Суд над байдужістю», «Кого легше оцінити: себе чи товариша?», «Як виробити активну життєву позицію», «Що означає бути толерантним», «Культура спілкування», «Правила поведінки в транспорті, у навчальному закладі, в громадських місцях», «Правила та обов'язки студентів»); **«Самоконтроль і самокорекція поведінки на основі моральних норм»** («Закон і мораль», «Відносини між хлопцями і дівчатами», «Нехай панують на землі добро і справедливість», «Доброта врятує світ», «Добро і зло», «Умій бути вдячним», «Ісус у твоєму серці», «Гріх убивства», «Вчимося жити», «Будь милосердним», «Твори доб-

ро», «Вчися контролювати свої думки, емоції, вчинки», «Не роби іншому того, що тобі не миле», «Слово як горобець, вилетить – не впіймаєш», «Ми ввічливі», «Будь культурним», «Моральні відносини між старшими і молодшими», «Будь людиною, і люди тебе поважатимуть», «Я і колектив»); **«Позитивне самонавчювання і самопрограмування, розкриття творчих здібностей»** («Дивимось у майбутнє», «Повір у себе, і у тебе повірять інші», «Медитація – шлях самопізнання і розвитку творчої уяви», «Як досягти успіху у житті»); **«Роль виховання і самовиховання у формуванні особистості»** («Вихованість і самовиховання», «Вихованість – це обов’язок чи внутрішній голос», «Вплив доброго слова на виховання молоді людини», «Роль самовиховання у формуванні особистості», «Школа самовиховання»); **«Здоровий спосіб життя»** («Проблеми ВІЛ-СНІДу», «За здоровий спосіб життя», «Шкідливі звички – дорога в безодню», «Алкоголь – ворог здоров’я», «Ні наркотикам», «Вплив конфліктів на здоров’я», «Про дівочу гордість та чоловічу мужність», «Суд над шкідливими звичками», «Гріх пияцтва»).

Наведений широкий спектр бесід свідчить про те, що, справді, педагоги активно популяризують ідеї самовиховання і саморозвитку, самопізнання і самовдосконалення людини. Важливо, щоб цей процес став більш цілеспрямованим і системним, заохочувався адміністрацією навчального закладу.

На запитання *«Чи займається Ви самовихованням?»* ствердно відповідь дали 80% опитаних. На запитання *«Чи потрібне самовиховання для педагогів?»* позитивно відповіли усі. Аргументи на користь того, чому дорослим необхідно виховувати самих себе, такі: це стимул до прагнення бути кращим; щоб краще себе зрозуміти; щоб іти в ногу з часом; щоб подавати гідний приклад підростаючим поколінням (30%); людину виховує кожна хвилина життя, кожен крок, слово, справа навколишніх; у житті можна виховати тільки одну людину – самого себе; від самовиховання дорослих залежить вихованість дітей і молоді; щоб мати змогу виховати підростаюче покоління, треба насамперед уміти виховати себе; щоб навчити юнаків і дівчат отримувати задоволення від самого життя, аби досягти успіху в житті. Наведені аргументи свідчать про глибоке розуміння педагогами ролі позитивного прикладу дорослих, необхідності взаємовиховання суб’єктів освітнього процесу.

На запитання *«Чи достатньо задіяний потенціал самовиховання у навчальному закладі?»* відповіли: так – 20%, ні – 65% опитаних, решта утрималися від відповіді. Педагоги наголошують, що головні причини недостатнього розвитку процесу самовиховання у навчальному закладі – це власна психологічна неготовність (60%), небажання і невміння організувати цей процес (40%). Більшість викладачів наго-

лошують на тому, що через брак педагогічного такту і психолого-педагогічної культури формусмо у молодих людей свідомість жертви, комплекс неповноцінності, занижену самооцінку. Подібні опитування, на наше переконання, слід регулярно проводити у вищих навчальних закладах, щоб з'ясувати ставлення викладачів до проблеми організації самовиховання студентів, виявити прогалини у психолого-педагогічній підготовці викладацького персоналу, ступінь мотивації і готовності науково-педагогічних працівників до такого виду роботи.

Висновки. Рівень розвитку самовиховання, самовдосконалення є одним із показників соціально-морального здоров'я суспільства, ефективності й дієвості виховної роботи.

Психологічна готовність викладача до організації самовиховання студентів виявляється у його розумінні сучасних тенденцій розвитку гуманістичної педагогіки і психології, зацікавленості у власному розвитку і розвитку студентів, володінні технологією самовиховання, здатності до психологічного консультування студентів, педагогічного наставництва. Викладач повинен задіяти у цьому процесі головні сутнісні сили людини: розум (самопізнання), почуття (самоставлення, самооцінка) і волю (саморегуляція, самоконтроль). Для цього він повинен бути не вузьким фахівцем, транслятором своєї галузі знань, а транслятором своєї особистості, життєвого досвіду і мудрості. Викладач повинен постійно вдосконалювати свою психологічну, духовну, лідерську, організаційну, фахову компетентності.

Активізації процесу самовиховання у навчальному закладі сприятиме реалізація таких організаційно-педагогічних умов:

- розширення ціннісно-мотиваційного поля студента шляхом актуалізації цінностей самовиховання засобами виховного простору;
- збагачення змісту виховної роботи ідеями та концепціями розвитку і саморозвитку особистості, психолого-педагогічними технологіями самовдосконалення і життєтворчості;
- запровадження інтерактивно-рефлексивних форм, методів та засобів професійного самовиховання педагогів;
- формування досвіду самовиховної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі популяризації ідеї самовиховання, створення щоденників самоаналізу, програм самовиховання.

Для активного впровадження самовиховання у практику сучасної загальноосвітньої і вищої школи необхідні зміни у підготовці і перепідготовці педагогічних кадрів, зокрема запровадження спеціальних спецкурсів, які допомогли б педагогові глибше оволодіти психологічними знаннями, основами комплексного людинознавства на ґрунті досягнень сучасної науки, навичками практичної духовності, методами і прийомами самопізнання і самовдосконалення.

Планомірне й систематичне залучення учнів і студентів до процесу самовиховання сприяє гуманізації освітнього процесу, утвердженню педагогіки співробітництва і життєтворчості, сприяє створенню школи майбутнього – школи саморозвитку особистості. І від психологічної зрілості педагога, його готовності до грамотної організації процесу самовиховання у навчальному закладі значною мірою залежить, наскільки швидко настане це майбутнє.

Необхідна освітня політика держави, спрямована на педагогізацію і психологізацію суспільства, підвищення статусу педагога, його моральну і матеріальну підтримку, надання більших можливостей для самоосвіти і саморозвитку.

---

1. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності: наук. видання / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2006. – 272 с.

2. Помиткін Е. Психологічне забезпечення духовного розвитку дитини: програми роботи з дітьми від 5 до 18 років / Е. Помиткін. – К.: Шк. світ, 2008. – 128 с.

3. Сурмяк Ю. Р. Організація самовиховання особистості: навчально-методичний посібник для вчителів і викладачів, організаторів виховного процесу / Ю. Р. Сурмяк, Т. Г. Тюріна, Л. Г. Кудрик. – Львів: ЛОІППО, 2011. – 80 с.

4. Трихін І. О. Основи шкільного виховання: навч. посібник / І. О. Трихін, О. Т. Шпак. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 368 с.

5. Ягупов В. В. Педагогіка: навч. посібник / В. В. Ягупов. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.

Сурмяк Ю. Р., Кудрик Л. Г. Психологическая готовность преподавателей вузов к организации самовоспитания студентов

Анализируются трудности, тормозящие процесс самовоспитания в высшем учебном заведении, показана психологическая неподготовленность преподавателей к организации самовоспитания студентов, намечены пути решения проблемы.

Ключевые слова: *воспитание, самовоспитание, самообразование, саморазвитие личности, организация самовоспитания студентов, психологическая подготовленность преподавателей.*

Surmyak Y., Kudryk L. Academics psychological readiness to the organization of students self-education

The correlation of education and self-education in modern humanistic pedagogic is represented in the article; the difficulties that hinder the process of self-education in higher educational establishment are analyzed, teachers psychological unpreparedness to students self-organization is shown, the ways of solving the problem are outlined.

Key words: *education, self-education, self-identity, students self-organization, psychological training of scientific-teaching staff.*